

Համարհել կը կեղծէ . ինչպէս այն աւ
մէն բաները որոնք իրեն խոչընդոտ
կըլային . և կը հրամայէ իր թիկնաւ
պահ Բոլոնեան զօրաբաժնի մը ինքզին
քը նոյն գետը նետել : Այս այրելտիր
քաղերը անվնէր նետուեցան ալեաց
մէջ : Նախ կարգաւ յառաջացան .
այց խորութիւնը չէր ներէր ալ , որ
հունէն անցնին՝ Զանքերնին կրկնապատ
կեցին : Իսկոյն լողալով գետին մէջ տե
ղը հասան : Բայց հոն արագաւոր յոր
ձանքը զիրենք ցրուեց : Այն ատեն ի
րենց ձիերը խրոչեցան , խտորեցան , և
ջրոց բռնութենէն մղուեցան : Այլ ևս
չէին լողար , այլ ջիւղուցան կը ծփային :
Անոնց հնձեալները ՚ի զուր կը մրցէին
և կը Զանային . այլ ուժաթափ են .
վերջսպէս բախտին անձնատուր եղան
Անոնց կորուստը հաւաստի էր . բայց
իրենց հայրենեացը համար էր և անոր
ակներեւ և իրենց ազատին համար ,
որուն անձնանուէր եղան . և մերձքն
կըզման ճիւղերնին վայր մը դադրեցը
ներով գլուխնին դէպ ՚ի Նափուեօն կը
դարձունեն և կ'աղաղակեն « Կէշէ
կայր : » Մանաւանդ երեք հոգի նշմա
րուեցան , որք բերաննին տակաւին
ջուրէն վեր բռնած՝ մի և նոյն աղաղակը
կրկնեցին , և իսկոյն անհետ եղան : Ահ
ու զարմանք բանակը պաշարեց :

Իսկ Նափուեօն հրամայեց փու
թով և ամենայն ճշդութեամբ որ
կարելի եղածին չափ մարդ ազատելու
միջոցները ՚ի գործ դրուին . բայց ա
մենեւին յուզեալ չէր երեւէր . իցէ
թէ ինքզինք զսպելու վարժ էր . իցէ
թէ պատերազմի ատեն սրտի գործ
վանքը տկարութիւն կը համարէր , ու
րուն պէտք չէր ինքը օրինակ տար ,
և զոր յաղթել հարկ էր , և կամ որ ա
ւելին է մեծագոյն արկածներ կը նա
խատեսէր , որոնց առջեւ ներկայս ոչ
ինչ էր :

ՈՒԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ո խտաւորութեան օկզգնաւորու
թիւնը շատ հին է , հեթանոսական
դարերու մէջ եւս եղած է , այնպէս որ
կարող եմք ասել թէ՛ ազգաց հետ
ճնած է և նոյս բնութիւն դարձած :

Ուխտաւորութիւնը աստուած
պաշտական բարեպաշտ զգացմանց
հետ սերտ համակերպութիւն ունի
և հետեւաբար քրիստոնէութեան մէջ
մեծ նշանակութիւն , վասն զի երբ
քրիստոնէայ ժողովուրդ մը յանուն
նահատակի կամ մարտիրոսի մը հիմ
նուած եկեղեցի կամ վանք մը ուխտի
կերթայ , անշուշտ նոյն նահատակի
կեանքը նորա բարեպաշտական զգաց
մանց վերայ մեծ ներգործութիւն ը
րած են , և բնականաբար կերթայ
նորա շիրմին վերայ ուխտել Մտու
ծոյ մարտիրոսական կեանք մը . խընդ
րել Մտուծոյ այն սուրբ օգնու
թիւնը , որով շատ սուրբեր , շատ նա
հատակներ և մարտիրոսներ կարողե
ցան ունենալ ՚ի սէր աստուածու
թեան , ՚ի սէր կրօնի և ճմարտու
թեան այնպիսի կեանք մը , որոյ վերայ
ժամանակը և իկեղեցական Պատմու
թիւնը սքանչացած են :

Իթէ կենաց նմանողութեան այս
սուրբ իղձը չը լինէր ազգաց մէջ , հա
մարձակ կաւեմք , որ այսօր Հոյաս
տանեայց եկեղեցին չը պիտի ունենար
իւր միակ պարձանքն եղող խաւարի
դէմ ունեցած անթիւ պատերազմնե
րն և ոչ անհամար նահատակներն և
մարտիրոսներն , որոց արեամբ ող
ջոյն աշխարհ մը կ'առուգէր : Ուրեմն
ուխտաւորութիւնը սնունդ մ' է ,
որ կրօնասիրութիւնը կենդանի կը պա
հէ . կայծ մ' է , որ բարեպաշտական
զգացմունքները կը բոցալաւէ : Օայս
մեր երանելի նախնիք շատ լաւ զգա

ցած էին, և այս խակ էր պատճառը, որ նոցա ժամանակ աւելի յաճախ էր ուխտադրութիւնը և ուխտատեղիներն աւելի շատ. ինչպէս Սեպուհ լեառն և այլ տեղեր, ուր ամեն տարի իւրաքանչիւրին տօնի օրերը հազարաւոր հայեր կը համախմբէին:

Զեմք ասեր այլոց, որովհետեւ կարող չեմք այլոց զգացմունքներն քննել, գտնէ մեզ համար շատ նուիրական են և նախկին ուխտաւորական համախմբութեանց լոկ յիշատակն անգամ վսեմ տալաւորութիւններ կ'ազդէ մեր սրտին: Ի սրտէ կը ցաւիմք, որ այսօր բոլորովին մեր մէջ ազգային նշանաւոր ուխտաւորական համախմբութիւններն դադրած են. այսինքն չունիմք յանուն Վարդանանց կրօնասէր և հայրենասէր նահատակաց, Ներսիսի, Սահակայ: Մեսրոպայ և այլ ճշմարիտ և ազգասէր հայրապետաց ազգային տօնակատարութեան համախմբութիւնք, ուր տարուէ տարի Հայ Ժողովուրդը խմբէր նոցա յիշատակաւ, նոցա արդեամբ նուիրագործեալ տեղերու մէջ և յուշածելով նոցա կեանքն ու արարքը՝ աշխատէր նոցա օրինակին հետեւելու: Կը հաւատամք մեր, որ եթէ այսօր մեր Ղզգին մէջ այսպիսի ուխտաւորութիւնք լինէին, Ղզգը աւելի կենդանի, աւելի կրօնասէր, ազատասէր և հայրենասէր պիտի լինէր. քան թէ այժմ:

Արջաի որ ցաւալի է այս կէտը, կայ և սորս հակառակ միտթարակաւ նը, այն է Նրուսաղէմի և մի քանի տեղերու Հայ ուխտաւորութիւնը: Նրուսաղէմը քրիստոնէական եկեղեցւոյ հիմնարկութենէն ի վեր ընդհանուր քրիստոնէութեան նկատմամբ մեծ նշանակութիւն ունի. այս պատճառաւ Նրուսաղէմի ուխտաւորութիւնը

նը միայն Հայ ուխտաւորութիւն չէ, այլ ընդ հանուր քրիստոնէական ուխտաւորութիւն: Այն խակ լուսաւորեալ և ազատամիտ Ներսիսացի և Վերիկացիք, որոց համար կը կարծեմք թէ՛ այսպիսի կէտերը նշանակութիւն չունին. սակայն ընդհակառակն մեր կը տեսնեմք, որ Ներսիսացի և Վերիկացի ուխտաւորք անպակաս են Նրուսաղէմէն. մանաւանդ ներկայ տարւոյս մէջ մեծ բաղմութեամբ կը յաճախեն:

Նրուսաղէմի հայ ուխտաւորութեան օգուտը կրկնակի է, այն է հոգեւոր և ազգային. արդէն չեմք կարծեր, որ մէկը ուրանայ հոգեւոր օգուտը եւ վերջինն եւս մեր միշտ մեր աչքով կը տեսնեմք և որ մեծ նշանակութիւն ունի մեր ազգի համար, որ իւր հայրենի երկրէն մեծ մասամբ ցիր և ցանեղած է աշխարհիս վերայ, մոռցած է և հետզհետէ կը մոռնայ իւր մայրենի լեզուն, կորսնցուցած է իւր ազգային սովորութիւններն և գեղեցիկ յատկութիւնքն: Ղզգային այս ամեն աղէխարչ աղէտներն ամբեւելու և չափաւորելու միջոց մ'է Նրուսաղէմի հայ ուխտաւորութիւնը. վստն զի այլ և այլ երկիրներէ Ժողոված հայ ուխտաւորաց խումուն բաղմութիւնը մի խանդաղատելի և օրտառուչ տեսարան կը ներկայացնէ. ուխտաւորք որ եթէ Նրուսաղէմ չը գային, բնաւ զիրեար չը պիտի տեսնային, ոչ ճանաչէին և իմանային թէ՛ այս ինչ երկիրը հայ կը բնակի. գտնէ Նրուսաղէմի մէջ տեսնուելով՝ իրենց ազգային եղբայրութեան կապերն կը վերանորոգին. իրարու զգացմանց կը ծանօթանան. մէկն իւր ուրախութիւնը, միւս մը իւր ցաւն ու վիշտը կը յայտնեն. մերթ զերեար կը բաժաւերեն, մերթ կը միտթարեն և կը յուսադրեն. մի-

մեանց կը պատմեն իրենց երկրին ու վնասիկն հանգամանքներն և սովորյալներն, կը ծանօթանան վերջապէս մի մեանց կացութեան և այս կարճ մի ջոյին մէջ այնչափ կը զօրանան արեւնական և եղբայրական յարակցութիւններն, որ մինչեւ անգամ արտասուելով կը բաժնուին իրարմէ. թէ և այս ամենը առ ժամանակեայ են. սակայն մեր համոզուած ենք, որ հայ ուխտաւորք Նորուստղեմէն բոլորովին դատարկ չեն վերադառնար իրենց հայրենիքը, այլ իրենց հետ կը տանին ազգայնութեան քաղցր յիշատակ մը, որ միշտ վառ և կենդանի կը մնայ իւրաքանչիւրի սրտին մէջ: Նշաւասիկ ազգային օգուտ մը, զոր կարելի չէր ուրիշ կերպով ձեռք բերել:

Վաղով հոգեւոր օգտին, կասեմք, որ այս եւս ակներեւ է. ամեն որ ըստ իւր բաղձանաց և ջերմեռանդ բարեպաշտութեան տեսնելով աչօք ամեն տնօրինական տեղիքը՝ Վետարանի պատմական ոգին որոշ և մեկին կերպիւ հոսանի և որով հաստատուն և ամուր կապերով կը կապուի Վետարանի ճշմարտութեանց և վարդապետութեանց հետ. աւելի կրակի սրտով և ճշմարտապէս պաշտել քրիստոնէութիւնը, քան թէ չթամբ և արտաքին ձեւերով:

Աւստաւորութիւնը իւր այս օգուտներովը մտածելով՝ ամեն մարդոյ պարտաւորութիւնն է առաւել եւս լուսաւորել և կենդանի գործել քան թէ նսեմացնել և դիտկնացնել:

Երանի՜ թէ ժողովրդեան բարեպաշտութեան համեմատ տեղեւոյ զանազան ազգաց Միաբանութիւնքն եւս միմեանց հետ քրիստոնէական և եղբայրական անկեղծ և սուրբ սիրով կապուէին և իրենց կենաց կենդանի օշինակով առաւել եւս ժողովրդեան

ջերմեռանդութիւնը և բարեպաշտութիւնը զարգացնէին. քան թէ անհաշտ ստեղծութեամբ, ընդդէմ Վետարանի խաղաղութեան ոգւոյն, ընդդէմ աստուածային և մարդկային օրինաց, անխիղճ յափշտակութեամբ և իրաւանց բռնաբարութեամբ միշտ ժողովրդեան խիղճն ու բարեպաշտութիւնը գայթակղեցնէին: Երանի՜. հազար երանի՜. եթէ այս ամեն անտի քրիստոնէական մոլորութեանց փոխանակ՝ Վետարանի ոգին տիրէր ամենու սրտին վերայ, որով անշուշտ պիտի անհետանային գայթակղական և սրբապղծական յափշտակութիւնք և աւարք:

Չը մոռանամք ասել, որ այս տարի Վեն. Սրբազան Պատրիարք հայրենկատելով որ կարելի է հայ ուխտաւորութիւնը ուրիշ կերպով ևս օգտակար առնել, որոշեց որ շաբաթը երկու օր անխափան Միջ, Սրբապետ հարք քարոզ խօսին եկեղեցւոյ մէջ, նոյնպէս Ս. Միջոցս Ուսումնական Խորհուրդն եւս որոշեց, որ վարժարանի ուսուցիչներն շաբաթը մի օր այն է կիւրակի օրերը դասախօսեն, ամեն կիւրակէ երկու դաս: Վասն խօսութեան առարկայք էին Վետարանի պատմութիւն, Եկեղեցական պատմութիւն, Քրիստոնէական ուսումն և Բարոյախօսութիւն:

Անք այս մասին մեր կողմէն ուրիշ բան չեմք առեր, այլ այս միայն, որ ամբողջ միաբանութեան միակ միջոցութիւն պիտի լինի, եթէ ուխտաւոր եղբարք ըստ բաւականին շահուած են թէ քարոզութիւններէն և թէ դասախօսութիւններէն:

Գ. Ս. Խ.

Ներկայ տարւոյս ուխտաւորաց
մէջ Տիկիսու վիճակի Շամհադինու
գաւառակի ճամբարակ գիւղի քահա-
նայ Արժ . Տ . Մարտիրոսն Սարգ-
սեանց ուխտաւորութեան գալով ի
Սուրբ Տեղիս աշխատասիրած է հե-
տեւեալ երգն , և յանձնելով խմբագ-
րութեանս խնդրած է տպագրել : Զի-
շեալ քահանային խնդիրն չը մերժելու
համար կը հրատարակեմք ահա Սիօնի

մէջ նորա երգն , ոչ իբրեւ նշանաւոր
ինչ բանաստեղծութիւն , այլ իբրեւ
սրբող թարգման գիւղական քահանայի
բարեպաշտական զգացման : Արժ .
երգասացն քանի մի երգեր եւս յանձ-
նեց հրատարակելու , բայց գովեստ-
ներ լինելով Ս . Աթոռոյս կացութեան
և միաբանութեան նմատմամբ , չը հա-
ճեցանք հրատարակել :

ԵՐԳ Ի ՎԵՐԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ

Ի Տ . ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՔԱՀԱՆԱՅԷ

- 1 Երուսաղէմ , Երուսաղէմ ,
Արժան տէս տա՛ր , որքան սաղ եմ .
Յայտնի է տնանկ եմ , ոտիցս կաղ եմ
Տուր զօրութիւն որ այժմ մեղքալքաղեմ ,
Յղացած եմ մեղք , փուճ ծաղկած բաղ եմ
Զը թառամի հոգիս , միտքս չը շող եմ
Որքան որ չեմ շաղկ , տա՛ր Երուսաղէմ .
- 2 Ո՛վ Տեառնեղբայր և սուրբ Գլխադիր
Հայցելով խնդրեցիր , մեր Տիրոջն ասիր
Ով ինձ մօտ քեզ խնդրէ , Տէր , տուն ունկն դիր
Վիրօք պանդոկի եմ , մեզ փութով հասիր
Սուրբ աջդ գլխուս դիր , առա՛ զօրացիր .
Եկեալն արտաքս չեմ հանիլ , ասիր ,
Նման անառակին տա՛ր Երուսաղէմ :
- 3 Արդեօք երբ կը լինի հասնիմ Գողգոթայ
Շիրին Աղամայ , որբոյն Գազաթայ
Ղաղարու յարութեանն և քեռն Մարթայ
Ծննդեան Բէթլէհի և հայր Յովսեփայ
Գնայն վայ վայ բաղէն , տեսնելն փառք ա
Եւ զղջայ իւր մեղքից , մեղայ կը կարդայ
Իբր աւազակին տա՛ր , Երուսաղէմ .
- 4 Մարդ պէտք է չը նախանձի այլոց վաստակին ,
Պարտի ականջ դնել սրբոց կտակին .
Զարչարել իւր անձն , հասնել նոյատակին ,
Փութով կընկերանայ մեծ նահատակին ,
Երբ դառնամք մեր մեղքից իբր աւազակին
Շուտով կ'արժանանամք սրբոց պսակին .